

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénzlári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDOSOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet 6 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Polgárok!

Ti küldtetek minket a magyar képviselőházba!

Ti biztatok meg, hogy jogaitokat, érdekeiteket ott oltalmazzuk és szószólóitok legyünk!

Igyekszünk megbizástoknak lelkiismeretesen, becsületesen megfelelni. Ellenállottunk a kormány nemzetrontó terveinek, de készen állottunk a tisztességes parlamenti békére is, mely az ország és a nép jogait biztosítja. És amikor Lukács László miniszterelnök álnokul a béke hirdetésével állott az ország elé, az egész magyar ellenzék úgy a katonai, mint a választójogi kérdésben egységes, méltányos megállapodásra jutott és azt a miniszterelnök elé terjesztette azzal, hogy ezen az alapon a békét meg lehet teremteni.

A miniszterelnök ezt a méltányos ajánlatot durván fölrugta és nyomban hozzáfogott akarátának erőszakos keresztülhajsolásához.

Erre a célra eszközül ajánkozott a házszabályellenesen megválasztott házelnök: Tisza István gróf.

Az események gyors egymásutánban következtek.

Többrendbeli házszabálysértés után június 4-én a házelnök megfosztva a szólásra fölratkozott képviselőket szólásjoguktól, az erőszakos eljárása által előidézett irtózatos láрма közepette a nemzetre örösi terheket zudító véderő javaslatot általánosságban, részleteiben és harmadszori olvasásban elfogadottnak jelentette ki.

A délutáni ülésen folytatta és tetézte vérlázító erőszakoskodásait. — A képviselőházat rendőrökkel rakta meg. És mikor az ellenzéki képviselőket a tiltakozás és felháborodás irtózatos zajával fogadták, kivonult a teremből és maga helyett a rendőrök százait küldi be a törvényhozás templomába, akik körülveszik az egész ellenzékét és a törvény lábál tiprásával kihurcolják nemcsak a tanácskozó teremből, de az épületből is az önkény által megjelölt képviselőket.

Azóta ezek a szörnyű jelenetek napról-napra ismétlődtek. A főváros meg van szállva katonákkal és csendőrökkel. A képviselőházban rendőrök százai tanyáznak. — A tanácskozás szabadsága megszűnt. Az országon a rettenetes fölháborodás vihara zug végig. Csupán a gyalázatos választásokon, pénzzel és erőszakossággal megválasztott többség örjög örömeiben, hogy magára meradva, szabadon szavazhatja meg a nép terheit és a házszabályok szigorítását.

Az irtózat tetőfokára hág, amikor egyik elkeseredett képviselőtársunk halálos elszántsággal golyókat röpít az ellenzék felé és utóljára önmaga agyába.

A vérben fetengőre böszült csorda gyanánt rohan a többség több tagja és rugdossák a szerencsétlent.

Polgárok!

Alkotmányunk még a darabont időkben sem volt olyan veszedelmes támadásoknak kitéve, mint most. Az ország el van nyomva, aki meggyőződését meri vallani, üldöztetik és most még az országgyűlési ellenzékét is fegyveres erővel némitja el a zsarnoki hatalom.

Az egész ország népe, mint egy ember, emelje föl szavát a zsarnoki elnyomás ellen! Magyarország népének milliói egységes tiltakozó szavukat a mienkkel.

A nép haragjának ereje büntesse meg azokat a kevélyeket, akik galádul hazánk, nemzetünk szabadságára törnek.

A szövetkezett országgyűlési ellenzék.

Mit követel az ellenzék.

A nyári szünet előtt csütörtökön délelőtt tartotta utolsó ülését a szövetkezett ellenzéki pártok intéző bizottsága Zichy Aladár gróf elnöklété mellett. Elhatározta a szövetkezett ellenzéki pártok intéző-bizottsága, hogy a nyár folyamán is permanenciában marad úgy, hogy a megkeresések, vagy szóbeli érintkezésekre a néppárt körhelyiségében (IV., Ferenc József-rakpart 27.) az érdeklődőknek rendelkezésére fognak állani.

Egyben megbizattak az intéző-bizottság Budapesten lakó tagjai, hogy fontosabb dolog esetén a bizottság többi tagjait Budapestre felhívassák.

Örömmel látja az intéző-bizottsága, — mondja a határozat — hogy az ügyvédi kamarák hazafias és tiszteletreméltó álláspontot foglalnak el a törvénysértések és alkotmányvétsékekkel szemben, valamint megbotránkozással látja a kormány részéről folyó *sajtóüldözést* és abbéli törekvést, hogy anyagilag megkárosítsa a lapokat. Ezért felkéri a pártok tagjait, nemkülönben a vidéki pártvezetőket, hogy *hassanak oda, hogy a küzdelmet támogató sajtót ők is anyagilag támogassák*, azokra előfizessenek és a kormány által megfizetett újságokat bojkottálják. Örömmel látja az intéző-bizottság a *hazafias törvényhatóságok megnyilatkozását* a nemzeti küzdelem mellett, de különben is örövendetes híreket hall az egész országban oly irányban, hogy mind élénkebben nyilvánul meg a törvénytiprások elleni küzdelem és a vágy, hogy a jogfolytonosság és a restitúció in integrum megtörténjen. Alapfeltétele azonban ennek a békének mindenestetre — az intéző-bizottság nézete szerint — s addig minden békehíresztelés dacára szó se lehet békéről, — hogy *Lukács László miniszterelnök és gróf Tisza István elfoglalt helyüket elhagyják*.

Tiltakozik végül az intéző-bizottság minden olyan tendenciózus híresztelés ellen, mintha az a választójogi törvénytervezet, amelyet az ellenzéki pártok elfogadtak, nem volna komoly és mintha ezt a szövetkezett ellenzék nem akarná megvalósítani, teljes erővel.

Dicsőség vagy — gyalázat előtt.

(—gh) Erdély legmagyarabb vármegyéje: Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó évi július 4-én (csütörtökön) rendkívüli közgyűlést tart.

Nem egyszerű közgyűlése lesz ez a székely anyavármegyének; habár egyszerű, sablonos tárgyak is vannak napirendjére kitűzve. Nem. E közgyűlést történelmi nevezetességű álláspont elé állítja a mai politikai helyzet.

Arról lesz szó, hogy dicsőséggel, a hazaszeretet szentséges glóriájával írjuk-e be az ősi székely vármegye nevét Magyarországnak a nemzet alkotmányáért Béccsel szemben vívott négy száz éves önvédelmi harcáról szóló föliánsaira, avagy gyáva labanc, hűbéres szolgák, megfizetett, lekenyerezett, elbolondított, emberi mivoltukból kivetkőzött bérencek módjára, valóságos hazáruuló szerepre vállalkozunk!...

Könnyű lesz a választás. Az ősi székely, a legmagyarabb vármegye törvényhatósági bizottságának minden egyes tagja, kérdezze meg józan eszét, becsületes magyar érzésű szívét. Lapozza át Magyarország sok évszázados kétségbe-esett csatáinak történetéről szóló lapjait. Ezek megmutatják az egyenes utat.

E haza minden igaz, becsületes érzésű fia jegyezze meg magának, hogy a legbarbárabb merényletek történtek az ország házában 1912. június 4-ike óta. Ezeket az ország alkotmányának védelmére hivatott törvényhatóság magaévé nem teheti — öngyalázata nélkül.

Az emberi élet oly rövid, annyira mulandó, hogy jóformán hazánk ügyével behatóbban alig tudunk megismerkedni.

Pusztán hatalmi parancs-szóra, behunyt szemmel menni azok után, kik szerint nincs isteni és emberi jog, amit pénzzel nem tudnának elhallgattatni. Beérni olyan igazsággal, amelyhez vesztegetésekkel jutottak. Azok mellé állani népség, katonaságnak, akik egyideig tehetnek akármit mert most úgy sem bűnhődnek érte és csak szokásból magasztalják az erényt, mely náluk az igazságos Isten előtt elfogulatlan emberi felfogás szerint erőszak-, alkotmány- és így hazaellenes cselekedet.

Ez semmiképpen lehet feladata a legmagyarabb vármegye törvényhatósági bizottságának! Ilyen hóhér-munkához Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága, nem járulhat hozzá. Ilyen elvetemült politikai örültséget józan ésszel nem helyeselhet.

Az ország közvéleménye teljes mértékben fel van háborodva. Népgyűlés, népgyűlést ér. Az elkeseredés folyton növekedik. Nem szükség nagyobb jóstehetség ahhoz, hogy a jövőthatározott bizonyossággal látni ne lehessen.

A parlament kapuit királyi kéziratral bezárták; a Ház szeptember 17-ikéig nem tart üléseket. Azzal végezte Tisza István gróf bucsubeszédét, hogy az ellenzék majd elfelejti a történeteket és ősszel a béke teljes lesz.

Mi pedig azt mondjuk, hogy az igazi harc és annak nyomán a törvényes állapot

vissza-állításáért folytatott nagy és szent küzdelem, még csak ezután fog igazán megkezdődni.

A magyar nemzet soha el nem feledheti, hogy az ő nevében helytálló ellenzékét vad kiméletlenséggel Tisza örülete és összevásárolt szolgálata békéba verte s a parlamentből az utcára hurcoltatta...

Ha a legjobb és legüdvösebb törvényeket is alkottak volna meg június 4-ike óta, a magyar nemzet meg akkor sem tudna beletenyugodni a mostani állapotokba. Nem, mert az ilyen törvényesítésben nincs meg az a megfoghatatlan szentség, amely a törvényt védő és oltalmazó erővel telíti meg. Az olyan törvény, amelyet erőszakkal csináltak, csak az erőszak erején erős és csak erőszakkal kényszeríthető ki az eltűrését.

De ezek a törvények lényegükben nagyon terhesek; jó részük sérti a nemzeti jogokat és elkobozza a nemzet jogállományát. Ellenzéki ellenőrzés nélkül, két-három óra alatt tíz-tizenöt törvényjavaslatot hajszoltak át, ami képtelenség. Rajta is van a tudatlanság bélyege mindannyián...

Az elvégzett munka hitványaságára még a főrendiház is ráütötte pecsétjét s ezzel önmaga sorsát, jövődőlbeli megsemmisülését pecsételte meg. Valóságos harakirit végzett ez a mumia-raktár, melynek alig van néhány elfogulatlan, tényleg hazafias, befolyásolhatatlan tagja. Ez utóbbiak ellene voltak a gyalázatos uton gyártott javaslatoknak, másrésze pedig meg sem jelent azok tárgyalásán. Így nem volt ott Gróf Mailáth erdélyi püspök sem, ami nekünk, és azannyira internacionálisnak hirdetett róm. katolikus hívőknek — igen jól esett...

Az egész világon sincs csak egyetlen egy ország is, ahol egy többség az egész ellenzékét merete volna kiverni a nemzet törvényhozásának házából. De olyan ország sincs, ahol törvényvel fojtották volna el az ellenzékét és törvényvel tették volna törvényessé az elnöki erőszakot... Ha nálunk az ellenzékét — melyre egyedül hárul az a nagy és szentséges feladat, hogy a Bécsből jövő ellenséges támadásokat visszaverje — mandátumfosztásokkal szorítják le az alkotmányt védő bástyákról s épen a védelmet nyújtani első sorban hivatott törvényhatósági bizottságok vetemednek ily nemzetgyilkosságra, akkor ez nem a többségi elv érvényre jutását jelenti, hanem azt, hogy a különben is mesterségesen szerzett-többség: Ausztria kényének szolgálatja ki a magyar érdekeket.

— Minden jó ember elvesztette mindent akkor, midőn hazájának szabadságát, nemzetének jogait elvesztette — mondja a haza bölcsé. És tovább így szól: Nem akarok semmi igazságtalanságot pártolni, még akkor sem, ha belőle hasznot húznánk... A méltó keserűség érzete lehángol minden áldozatkészséget s elfojtja a bizalmat azon hatalom iránt, mely a polgároknak anyagi érdekeit nem tudja, politikai jogait pedig nem akarja kimélni... Nekünk (vagyis a nemzetnek és a nemzet érdekében küzdő ellenzéknek) egyetlen egy fegyverünk a törvény és ügyünk igazsága, — s erre támaszkodva kell a hatalom fegyvererejével szemben állni. Régi állítás és a történelem tanúsága szerint talán aligha csalt valaha az, hogy az igazság végre győzni fog, és nekünk abba kell minden reményünket helyoznünk. Hogy ezen téren biztosan lépünk, nem szabad, nem lehet nekünk a törvény terét soha semmi szín alatt, és semmi esetben elhagyni, mert csak ez azon biztos tér, hol fegyveres erő nélkül, fegyveres erő ellenében is megállhatunk...

Ezzel a szent, kétségtelenül bölcs elvekkel szemben annyi megbocáthatatlan bünt követett el a munkapárti farizeusok bandája, hogy könnyebb volna megolvasni tavasszal a fűszálakat, nyáron a buzakalászt, ősszel a termést, télen a hóhelyet és derült éjjel az ég csillagait, vagy a sivatagban a homok-

szemeket, mintsem a szabadelvű-rendszerből darabontokká, majd nemzeti munkapártivá átvedlett érdekszövetkezet haza-ellenes vétkeiket felsorolhatná valaki...

Hazafias lelkünk egész melegségével kérjük, könyörgünk Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának minden egyes tagjához: ne azonosítsák becsületes akaratukat a Bécs felé alázatos, meghunyászkodó, itthon pedig a szuronyok mögül elnyomásunkra utazó, boszút lihegő mostoha fiukkal.

Álljon minden igaz székely, becsületes magyar az ellenzék oldala mellett és egyértelműleg s a többi hazafias vármegyékkel együtt mondjuk szemébe az alkotmánytipróknak: megálljatok! Vissza az alkotmányhoz!...

Ökölbe szorított kezét most még zsebében rejtgetve tartja a felháborodott nemzet, de ez nem a nyugalmat, nem a lemondást, hanem a kitörés előtt levő csendességet jelenti... A törvény- és alkotmánysegő érdektársak, az ország négy és fél milliójából bérelt mungó-alakok igérni, fogadni fognak mindent, akár csak mint a kikérő vőfélyek, de szavukra építeni esztelenség volna.

Dicsőség vagy gyalázat előtt áll Udvarhelyvármegye közönsége. Minden egyes jó hazafi hasson oda úgy, ahogy tud, hogy a gyalázatot elkerüljük!...

Nem szabad a törvényt olyan pókhálónak tekinteni, amelyen csak a kisebb legyek akadnak meg és a nagyobbak keresztül törnek... Ez az ország létalapját fogja megdönteni. Ilyesmit józan ésszel bíró ember nem támogathat...

Magyar föld — idegen kézen.

Az a körülmény, hogy valaki a házam fedele alatt lakik, még nem bizonyítja azt, hogy az illető egyúttal barátom is. Teljesen ugyanez a dolog áll fenn a nemzetiségi lakosságra is, nem minden idegen ajku polgárt vallhat a nemzeti eszme, a haza igaz barátjának, aki a hazai földön talált hajlékot. Vakmerően nagy bizodalunk van a magyar föld atalakitó erejében, amely sok Bach-korszakbeli cserepárt nevelt igaz magyar hazafivá, amde sajnos, bizalmunknak ez a nagy erőssége sem dönti meg azt az állítást, hogy Magyarországon határozottan nemzetiségi veszedelem van. Vannak egyes vidékek, amelyek lakossága külső országokból várja az irányítást elhatározásához, tetteihez. De nem is esoda, hiszen existenciájuk idegen pénzen alapszik, kultúrtörékveiket idegen források táplálják, tehát nem is esoda, ha a magyarságot megszeretni, a magyar állameszmét védeni és istápolni nem tudják.

Különösen az erdélyi részeken nagy a veszedelem, az oláhság terjeszkedése nap-nap után intenzívebb. Bankokat alapítottak külföldi fajrokonok anyagi támogatásával s ezek a bankok nem sajnálják a pénzt attól, aki izgat a magyar állam eszme ellen, vagy aki egy-egy darabot könnyű szerrrel meg akar szerezni a magyar földből. Az izgatás ellen meg van az orvosszerünk, de nincs meg a földszerzési láz ellen. Itt az a döntő, kinek van pénze s akinek több van, az bizonyosan elkaparintja az elől az áruba bocsátott földet, akinek kevesebb a pénze.

Legutóbb a síófoki gyűlésen hallottuk egy kiváló, derék mágnásunk szájából azt a hiradást, hogy az erdélyi oláhok bankjaik engedélyével a legutolsó 5 év leforgása alatt több, mint 170,000 katasztrális holdat szereztek meg a magyarságtól. Vannak falvak, amelyek valósággal eloláhsodtak, amelyekben ezelőtt az „Isten áldd meg a magyart” dallama hangzott, most pedig oláhnóta hangjai mellett lelkesedik és vidul mindenki. Valóságos nemzeti veszedelemmel állunk tehát szemben, amely nap-nap után nagyobbra nő, ha csak ugyanazokkal az eszközökkel nem vetünk neki gátat, min amilyen eszközökkel felidéztek azt. A földjétől senki sem válik meg szivesen. Földjét csak a viszonyok kényszerítő hatása alatt bocsátja áruba mindenki. A nemzetiségi bankok, mint a hiénák lesik azokat a kényszerítő körülményeket és ahol csak egy darabka megszerezhető földet látnak, mohó éhséggel vetik rá magukat. Van azután rá gondjuk, hogy az így megszerzett föld csakis megbízható nemzetiségi kezekbe kerüljön, olyan gazdába, aki az utasítást a román komitétől várja minden dolgához.

— Az állam mindezt tétlenül nézi, persze a politika vízei zavarosak, emiatt késik a már régóta sürgetett nemzeti birtok-politikai törvények megalkotása s e törvények megalkotása s e törvények hiányában az állam nem is tesz semmit az idegen ajkuak földszerzésében rejlő nemzeti veszedelem megátolására.

Amde vajjon a társadalomnak is tétlenül kell-e néznie a nemzeti eszme ellen irányuló ezt a támadást. Az állam utóvégre szuronyokkal fog tudni uralkodni akkor is, ha minden talpalattnyi földet oláhok tartanak megszállva. Igaz, hogy nem sokáig. Amde vajjon a magyar társadalom a nemzetiségi ilyen lázas birtokszerzése után megtudja-e tartani eddigi fölényét s nemzeti irányát akkor, ha kivesz lábait alól a legbiztosabb talapzat, amely nemcsak ápol és eltakar, de valósággal élet mindannyiunkat a hazában: a szántóföld.

Gróf Bethlen István Síófokon a magyar gazdátársadalom és a hazafias magyar sajtó figyelmét hívta fel meggyőző szavakkal az oláhok terjeszkedésére s ezektől kér s ezektől vár is segílyt ennek a nagy veszedelemnek a megátolására. Erősen hisszük, hogy segílykérő szavával nem is fog csalódni, mert Magyarországon mindig úgy volt, hogy amikor az állam nem tudta, vagy nem akarta teljesíteni kötelességét, a társadalom összetartása és a sajtó mindenbóva elhallatszta szava figyelmeztette, sőt kényszerítette a nemzeti érdekek megvédésére.

Színes képek.

Mungó-nóta.

A nép, az Isten adta nép, az alkotmány-sérelem miatt a mungók iránt érzett gyűlöletét dalban fejezi ki. Elkeseredetten vágja kapójával az anyaföldet és taktusra huzogatja a kukorica és burgonya tövére. A nótát, — melyet maga költött s a melyben mint hajdan a kurucok a német ellen, keserű utálatát fejezi ki, az „Ellenzék” szerint — a Tul a Tiszán faragnak az ácsok.. dallamára — e szöveggel énekelik:

Mungóéknál nagy dárídót csaptak,
Bolondgomba volt a finom abrak.
Örmény kupec adta el a gombát,
Gesztii betyár járja a bolondját.

Megveszett már az egész gaz-csorda,
Vetésünket gonoszul tiporja.
Hej, emberek kapjunk vasvillára,
Pusztuljon mind ez a bitang pára!

Csak a fejét, hogy meg ne sántuljon!
Szegény hazánk tőlük szabaduljon!
Majd amikor az utolsó rugják,
Akkor lesz csak boldog Magyarország.

— Olcsó és szép kiadású róm. kath. imakönyvek színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók Be-tegh Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszervezetében Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

E NAP

Hétfő július

Theodorik

az új évnegyed kezdete-
Ha előfizetése le-
járt, siessen azt meg-
ujítani, hogy a »SZE-
KELY-UDVARHELY«
továbbra is b. címére
pontosan küldessék

Székely Test-
vérek!

Nagy küzdelem
között áll a ma-
gyar nemzet.—
Szüksége van
minden fiára, de
sokszorosan
szükséges a sza-
bad, független-
ségi, bátor szavu
ujtság. Mert ha
minden szabad-
ságunktól meg-
fosztanak is, a
sajtó által visz-
sza szerezhetjük
elkobzott jogain-
kat. Támogassuk az igazi 1848-as függet-
lenségi sajtót, mert azzal önmagunk függet-
lenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias
tisztelettel kérjük tehát az előfizetések meg-
újítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f

HIREK.

— **Rendkívüli közgyűlés a vármegyénél.**
Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizott-
ságát a még mindig egészségtelen, oly rég
óta karlsbadi kurát használó főispán meg-
bizásából, folyó évi július 4-ikére, a várme-
gye alispánja rendkívüli közgyűlésre hívta
össze. A közgyűlés tárgyai között ott szere-
pel Lukács László miniszterelnök ur leirata
is, a melyben az elnöklésével felmelegített
kormány kinevezését tudatja. Az indítványok
rovatában pedig ott ektelenkedik a legújabb
sütetű munkapárti elnök: Szentkirályi Fe-
renc nyug. ezredes, valamint érdektársainak
„önálló indítványa a képviselőházban történt
események s a politikai helyzet tárgyában“.
Ez a két tárgy képezi a munkapárti hazaffyak
bombavetését. Ezek döntenek el a nemzeti küz-
delemben, hogy a székelység ősi vármegyé-
jében, kik az igazi kuruc magyarok és ezek-
kel szemben, kik assák sirját ennek a sze-
gény, nagyon szegény Magyarországnak. Pa-
rancs-szóra és a hatalom zsarnokságától
való nyulszívű félelemből — akadnak talán
olyanok, kik még bizalmat is szavaznak a
nemzet alkotmányát kivégző hóhérokra.
Majd meglátjuk, mire viszi a hatalom-imádó,
gyászos szándéku, munkapárti rezolúciós baj-
nokokat önbecsülésük; ha ugyan a vezérek
eddig viselkedése után ítélve — ilyesmire
elmélni még lehetséges volna...

— **Egy derék jegyző távozás.** Dr. Kocz
János székelyderzi körjegyzőt Dicsőszent-
márton rendezett tanácsu város képviselő-
testülete folyó hó 27-én tartott tisztújító
közgyűlésén egyhangúlag városi főjegyzőjé-
nek választotta meg. Dr. Kocz János egye-
dül jogvégzett körjegyző volt vármegyénk-
ben. Szerény, de komoly és széleskörű tu-
dással bíró egyéniség. Mindenesetre sajnála-
tos a közérdek szempontjából, hogy várme-
gyénkől egy ily kiváló tisztviselőt tulajdonsá-
gának megfelelő állással idekapcsolni elm-
lasztották. De hát nálunk az ilyesmikre nincs
gondosság. Itt nem az érdem, nem az eravaló-
sága fődolog, hanem a kortesszolgálat. A jó kor-
tes, jó hivatalnok elv és az idegenből való
importálás — nem a köz érdeke. A meny-
nyire örülünk Dr. Kocz jól megérdemelt
előhaladásának és őszintén gratulálunk Di-
csőszentmárton városnak új és első főjegyző-
választásához, épen annyira sajnáljuk a
derék, becsületes és kiváló tisztviselőnek
vármegyénkől való távozását s azon remé-
nyünknek adunk kifejezést, hogy a távozás
valószínűleg nem lesz örökös.

— **Csomagoló papir** kapható e lap ki-
adóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth-
utca 31. sz.

— **A Népszavát** betiltják és a kormány-
párti iratokat hivatalból terjesztik. Ez a mai
Tisza—Lukács-féle alkotmányos szabadság
Magyarországon. A kormány legfelsőbb fél-
hivatalos szócsöve, a „Budapesti Napló“ pedig
ezt írja: „Deák Ferenc egy szakaszba akarta
foglalni a sajtótörvényt: Hazudni nem szabad
Ezt a törvényt elfogadhatjuk, a megfelelő
büntető szankcióival. Aki hazudik, arra a
piacon huszonötöt kell verni és aki hazudtat,
minden hazugság darabjért fizessen száz-
ezer koronát“. Mi a kormány nevezett leg-
felsőbb félhivatalosának e kívánságát elfo-
gadjuk és csak azt sajnáljuk, hogy gazdáival
ezt a törvényt is meg nem csináltatta.
Amennyire jó barátja Tisza gróf a B. N.
szerkesztőjének, valószínűleg ezt a szívessé-
get is megtette volna neki. Azonban ne
ítélj, hogy ne ítéltesse — mondja az irás.
Mert, ha ez a törvény életbe lépett volna,
akkor a „Budapesti Napló“ a „Polgárok!“
címmel és az összes ellenzéki képviselők
névének önhatalmu apokrif odanyomatásá-
ért s a nevek fölött elmondott változtató-
gokért — eddig már legalább is háromszor
huszonötöt kellett volna kapjon a „piacon“.
Ha pedig azokért, miket eddig irt, darabon-
kint „százezer koronát“ kellene fizessen a
kormány, még a meztelen lábakkal szalad-
gáló cigánygyerekek is mind nemesebbé, bá-
rókká, gróffokká és udvari s más egyéb ta-
nácsosokká átvánszírozhatná; ugy sem
lenne elég pénze — a rendelkezési alapnak
nevezett pártkasszában e célra. Ez a mi
szerény nézetünk itt Székelyudvarhelyt, a
Csicsér és Budvár aljában...

— **A csecsemő életében** az elválasztás
korszakos esemény, mely kihatással van
további fejlődésére. Csak az esekben
biztosak a szülők abban, hogy a gyermek
az átmenetet baj nélkül állja ki, ha a „Phos-
phatine Fallières“ gyermek-tápszert adják
neki és ezzel vezetik be a szilárdabb táplál-
kozást. A Pposphatine Fallières következté-
ben a gyermek megerősödik és a fogzáson
könnyen esik túl.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely
város képviselőtestülete pénteken rendkívüli
közgyűlést tartott, a melyen 28 szóval 10
ellen Dr. Valentsik Ferenc orsz. képviselő
indítványára kimondotta, hogy a város, mint
erkölcsi testületnek patika-jogot kérelmez.
Az ügyet előkészítésre visszaadták a tanács-
nak azon kijelentéssel, hogy az új gyógyszer-
tár felállítását közszükségnek tekintik. Tré-
fán Timotheus zárdafőnök kérelmére a Fe-
renc-rendi zárdá tornyán elhelyezett órának
villannyal való világítását elhatározták és e
célra évi 35 K költséget megszavaztak. A
város piacrendezésére és a gyámpénztár ke-
zelésére vonatkozó szabályrendeleteket ki-
hírdették. Néh. Gyertyánffy Gábor hagyaté-
kából a Kossuth-utcai vámház mellett levő
telket 5800 K-ért a városnak megvették s
ezt jóváhagyta a közgyűlés. Özv. Ilyés Má-
ténének évi 360 K özvéggyi ellátást és özv.
Kállay Albertnének időleges segélykép 120
K-t szavaztak meg. Végül pedig Ferenczy Ist-
ván elhalt képviselő helyébe Reiner János
póttagot hívták be a képviselőtestületbe s
ezzel a közgyűlés véget ért.

— **Értesítés.** Tisztelettel szives tudomá-
sára hozom a mélyen tisztelt nagyközönség-
nek, hogy a tavaszi idényre a legújabb férfi
és női divatújítások: kalapok, ruhászöve-
tek férfi és női felöltők dus választékban
raktárra érkeztek és a legjutányosai b árákban
rendelkezésére bocsátom. Mindenkinek saját
érdekeiben ajánlom szives megtekintését szük-
ségei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS
JÁNOS utóda.

— **Fürdőre uri családdal** egy gazdasz-
szonyi teendőkből gyakorlott, kitünően főző
özüveg hajlandó elmenni és ott a reá bi-

zandó teendőket pontosan végezni. Cim e
lap kiadóhivatalában megtudható. Kivánatra
személyesen lép érintkezésbe tudósítás szerint.

— **Posta-, távirtda- és távbeszélő-növen-
dékeket** vesznek fel a m. kir. posta-, táv-
irda- és távbeszélőhivatalok. Pályázhatnak a
középiskola IV. osztályát vagy ezzel egyenlő
rangu más iskola megfelelő osztályát hazai
tanintézetben sikerrel végzett, 14 évesnél
nem fiatalabb, 16 évesnél nem idősebb if-
jak saját kezűleg irt és 1 K-ás pénzügyi
bélyeggel ellátott kérvénnyel 1912. július hó
15-éig a kolozsvári posta- és távirtdaigazga-
tósághoz címezve, azon posta- és távirtda-
hivatalnál, hova a folyamodó felvételét ohajtja.
Bővebb felvilágosítás bármely posta- és táv-
irdahivatalnál nyerhető, a „Székely-Udvar-
hely“ előfizetői pedig lapunk szerkesztőségé-
ben is kimerítő tájékozást szerezhetnek.

Törvénykezés.

A hirhedtté vált szövetkezeti vezérigaz-
gató: **Kathony** Béla csütörtökön állott bírái
előtt a Székelyudvarhelyen Budapest szék-
hellyel megalakított Központi Házilipari Szö-
vetkezet révén üzött szélhámoskodása miatt.
A léprecsalt és rászédett tagok feljelentésére
mult év őszén Kathonyt Székelyudvarhelyen
letartóztatták felcségenél szül. V. Kalicza
Gizella fényképésznőnél s innen fogházör
kísérte fel Budapestre. A főtárgyalás rendén
kiderült, hogy 2815 K-t szedett össze titká-
raival és abból 1500 K-t elköltött. A bíró-
ság hűtlen kezelés büntette miatt egy évi bür-
tönreítelte fel a kitanult szélhámost s abból
2 hónapot kitöltöttnek vett. Ugy a vádlott, mint
azügyészfelebbezett.

Közönség köréből*

Befejező közlemény az etédi tagosításról.

Ez évi áprilistól az etédi tagosítás mel-
lett és ellen több hírlapi cikk jelent meg, s
már talán unalomná is vált a nagy olvasó
közönség előtt; ép ezért kell befejezni an-
nál is inkább, hogy annak kezdeményezése
és kérelmezése sehol sincs. — Azonban dol-
gaim között megint most későn olvasom,
hogy Gagy Samu ur a „Székely-Udvarhely“
c. lap 46-ik számában „Közönség köréből“
nyílt levelet irt nekem. Ezen nyílt levelemben
a tárgytól eltérően a következőket írja: „A
kik engemet ismernek, jól tudják, hogy meg-
győződéseim ellen írni és tenni sem kényszer,
sem érdek, sem egyéb jutalom soha sem
birhat rá“. Érti ez alatt azt: hogy az etédi
tagosításról meggyőződése ellen írjon.

Szomben állítom ezzel Gagy Samu
urnak f. évi május 5-én Szovátán kelt és
nekem irt b. leveléből a következőket: „Mind-
ketten csakis a tagosítástól reméljük és hisz-
szük is, a rendszeres jövedelmező mezőgaz-
daságot. — Sok ügyes ember van Etéden,
de csak egy Gagy Lajos, a többiek hidd el
éretlenek még a tagosításhoz. Azt én nagyon
is értem, hogy téged bánt és boszant így
kínlódni szétszórt parcellákon s szeretnél
életed végefelé rendszeresen, illő jövedelem-
mel gazdálkodni, s ez jogos önérdék szülte
óhajtás és törekvés. Székely vagy, Gagy vagy
s így nyakas is. Tudom nem engedsz, küz-
desz elveid mellett“ stb.

Gagy Samu ur rokonbarátomnak az
eddig irt etédi tagosítás ellen több cikkeire
és a nyílt levelére, mely a nyilvánosság
előtt áll, a zárt levele tartalmával össze
hasonlítani és ebből a konzekvenciát levonni,
a tisztelt olvasóközönségre bízom. Valószí-
nűleg eltudja bírálni, hogy kinek van igaza.

Etéd, 1912. június hó 23.

GAGYI LAJOS.

* E rovatban helyet adunk minden közérdeklő
felszólásnak a beküldő felelősségére a szerk.

Uj bérlo. Ujateremtet, uj rendszerrel kezelt furdlo!

Uj vendeglos: özv. Bodrogi Sandorné kituno konyhajaratol bires szekelyudvarhelyi vendeglosho.

HOMOROD-GYOGYFURDO!

A Continens legerosebb szenasavas alkalikus, vasas, gyogy-, ivo- es furdovizeivel. Modern furdove alakitva. Uj rendszerrel, uj kezekbe kerult. — Furdoideny: julius 1-tol augusztus 31-ig, foideny. Gyönyoru völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek közt 720 méterre fekszik a tenger szine felett. Magaslati gyogyhely — 3 ivó, 2 furdó forrással! — Saját kocsi, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.

Orvosilag ajánlatik páratlan eredménnyel: sápkór, vörshányó, ideggyengeség, neurasthenia, görvél, légzőszerveknek hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmat; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalom havadás. Méheltávolítás és ezekből származó magtalanság, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szenasavas furdó. Szívajok, vérkeringési zavarok, esuz és közszéknél bámulatos, sőt biztos hatásu. Hivatalnokok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkileg kifáradtaknak, üdülésre, megújulásokra kitünő hatása a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóviz. Furdóorvos DR SZABÓ ENDRE ur. — Lakik a Kossuth-villába, Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó furdó, Szentkeresztbányai vashámorhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargitai-liget furdókhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztrang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú árnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennis pályák, kugli, torna, ringli spiel, amerikai hajóhinta. Táncoktatás. Róm, kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Népiünnepélyek, szépség- és tánc stb. versenyek, Kitünő zenekar naponta kétszer. Tervez Kónya Jancsi szekelyudvarhelyi kitünő cigányprimás 14 tagu zenekarával. Szobák árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkélyes nagy szoba, bebutorozva 5 K, ágynemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. Furdók: hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidőnyben 50 százalék árengedmény. — Vendéglos: özv. Bodrogi Sandorné, a szekelyudvarhelyi kitünő, jó és olcsó konyhajáról, jó borairól híres vendéglosho kezelésében lesz **Olcsó árak. Egy ebéd** (kettőnek elegendő naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle) házhöz vive 2 K 60 fillér. Posta, távirat, bazár, fűszeres bolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasuton naponta 3 érkező vonat. **Kocsi megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsiut szép erdős hegyen át. Szobák előre ki veendők, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás- és prospektussal készségesen szolgálók.

Nagyszilmosi KONCZ ÁRMEN gyogyyszerész és föld-birtokos, a Homoród-furdó bérloje, Lobogó-furdó tulajdonosa, Székelyudvarhelyt. Tessék e hirdetést kivágni és eltenni, mert csak kevésszer jelenik meg.

Szobák, lakások, júlini 1-ső idényre

szobák száma nár kevés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Uj vendéglosho! azonnal s előre megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Klado

Családi ház

Szekelyudvarhelyt, a Solyomossy-utcában, mely szép tágas 2 szobából, konyha, pince, istálló és más melléképületekkel, külön udvarral, gyümölcsös- és veteményes kerttel, a vasuti állomás közelében egészséges levegővel bíró, igen szép helyen van, azonnal eladó. 8 évig adómentes. 2400 K készpénzzel átvehető ifj. Pálfi József tulajdonostól ugyanott.

Szü!ök figyelmébe.

Elvállalok a nyári szünidőre magán tanórákra elemi és polgári iskolai ugy fiukat, mint leányokat, akár saját lakáson (Furdó-utca 1-ső szám), akár háznál. **Bartha József** nyugalmazott tanító.

B O R!

Fernengel Gyula szekelyudvarhelyi boragykereskedőnéi

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Udvarhelyvármegye Nemes Csádjai.

Szerkesztette: Pálmay József. Ára füzve 16 K. Mig a készlet tart kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. E díszesen kiállított, az egyes családok cimereive illusztrált mű, igen becses család történeti adatokat tartalmaz.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös borek.

*** A szekelyek alkotmányának történetje,**

különösen a XVI. és XVII. században. Irta: Dr Konnerth János Németből fordította Balásy Dénes fővárosi tanár. Ára 4 K. Rendkívül érdekes, a szekelység legsajátabb ügyeit tárgyzó mű, mely 408 oldalas, vas-kötetben a szekelyek ősfoglalását, a Székek fejlődését, feladatát, kapitányait, a hulló vagy szolgabíró (székbíró), a főkirálybíró, az esküdteteket vagy székülöket, a jegyzőt vagy notáriust, a falut vagy községet, a rendeket a Székelyföldön (A három rend, A földönlakók, Székely táma, Székely bánja vára 1562, A darabntok, A két első rend helyzete, lófők, A primorok vagy főnépek, Nemesek, jobbágyok, zsellérek), a szekelyek hadi szolgálatait, a hadterhek felosztását a rendek között, musrák vagy hadi szemléket, a präsidium vagy határőrséget, a szekelyek adózását, az egyenlő megterhelhetés korszakát 1562-től 1601-ig, a rendes közterhektől való megszabadulás korszakát 1601-től 1657-ig, hadadót, török adót fizetnek a szekelyek is, 1657—1601-ig, a szekelyek birtok- és örökösödési jogát, a szekelyek sóhordási jogát nagy tudással, kitünő fordításban tárgyalja. Uj nyomokon jár. Kiváló forrásmunka, gazdag adatokkal. Kapható Betegh Pálkönyvkereskedésében Székelyudvarhelyt.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségét fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú díszlevelepapírok. Ezeket kivül közönséges és finom, szines és virágos levelepapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybéli felvétel, levelepapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levelepapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrő-papírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden súlyban. Hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szepirák és rondirák minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka névjegyárak Dehány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-erszőnyek, okmány és írománytáskák.

Szekelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, előjegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélirótollak, rondtollak, üveg-

tollak, tohszárak, dísztollszárak. **Íróonok, fekete, szines és másoló-íróonok (crayonok), zesebirenek, esavarirohbetetek, íróvédők, íróhegyezők. Kreták, iskolai, kávéházi és fajelző kreták, szines kreták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy és ruhajelző-tinták, bejegyző-festék, tus, mézga, folttiszo, titbronz.**

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,

hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramofon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hang-geló-pipok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levelepapírpiszlász. Kézi nyomda. — Különféle helyegyzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képes-

könyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár.

A szekelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megye **elemi napskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notések), páuztár lömbök (Block), dárcs és szelvénykönyvek.

Körzök,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, díszintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek szőnyegszögek, kapesok stb.